

7. Куйбіда. В.М. Концептуальні засади реформування системи публічної влади / В.М. Куйбіда // Проблеми децентралізації: національний та міжнародний досвід: зб. матеріалів та документів / наук. ред. М. Пухтинський. – К.: Атіка-Н, 2006. – 744 с.

8. Матеріали XXIV сесії Полтавської обласної ради V скликання 26 лютого 2010 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу до дж.: <http://oblrada.pl.ua/index.php?do=static&page=24s>.

9. Місцеве самоврядування: практич. посіб. для депутатів місцевих рад та активістів громад. / за ред. А. Ткачука. – К.: Інститут громадянського суспільства: ТОВ «ІКЦ ЛЕСТА», 2004. – 304 с.

10. Місцевий розвиток, орієнтований на громаду. Загальний опис проекту [Електронний ресурс]. – Режим доступу до дж.: <http://www.cba.org.ua>

11. Пухтинський М.О. Вибір оптимальної моделі місцевого самоврядування для України / М.О. Пухтинський, О.В. Власенко // Проблеми децентралізації: національний та міжнародний досвід: зб. матеріалів та документів / наук. ред. М. Пухтинський. – К.: Атіка-Н, 2006. – 744с.

*П.В.Ворона
(Полтава)*

ПРОЕКТНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ТЕРРИТОРИАЛЬНЫХ ОБЩИН ПОЛТАВЩИНИ (на примере Всеукраинского Конкурса проектов и программ развития местного самоуправления)

Представлен анализ деятельности территориальных общин Полтавской области в сфере создания проектов.

Ключевые слова: территориальная община, публичная власть, ресурсы, полномочия, самоорганизация, дееспособность общин, софинансирование, местный бюджет.

P.V.Vorona

PROJECT ACTIVITY OF TERRITORIAL COMMUNITIES OF POLTAVSHCHINI (on the example of Allukrainian Competition of projects and programs of development of local self-government)

The analysis of activity of territorial communities of the Poltava area is presented in the field of creation of projects.

Key words: community, public power, resources, authorities, self-organization, activity of communities, cofinansation, local budget.

УДК 378.015.311
Г.Ю. СОРОКІНА
(Полтава)

ПРОЕКТУВАННЯ ЗМІСТУ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОЇ ОСВІТИ

Ключові слова: компетентність, компетентнісний підхід, освіта, зміст освіти, розвиток особистості.

Постановка проблеми. Вища освіта є сферою, яка у значній мірі впливає на те, як формується суспільство. Освіта як система – це унікальний соціальний інститут, покликаний розвивати та збільшувати людський капітал, формуючи ідеї, соціально-значимі ідеали, світоглядні позиції, що конструюють як майбутнє суспільства в цілому, так і долю окремих людей. Освіта, таким чином, – це система проектування майбутнього [4].

Сьогодні вища освіта перебуває на шляху модернізації, коли змінюються уявлення про сам її сенс. Слід зазначити, що загальноприйняте розуміння освіти як засвоєння студентами соціального досвіду минулого, накопиченого людством, вступає сьогодні в протиріччя з їхньою потребою в досягненні власних цілей, у самореалізації та з вимогами сьогодення. З огляду на швидкі зміни, пов'язані з науковими технологіями й новими формами економічної й соціальної діяльності, слід сполучати досить широкі загальнокультурні знання з можливістю глибокого усвідомлення обмеженого числа дисциплін – необхідно навчитися навчатися, навчатися працювати, навчитися співіснувати, навчитися жити. Необхідно набути компетентності, що дадуть можливість впоратися з різними ситуаціями, більшість з яких неможливо передбачити.

Аналіз досліджень і публікацій. Однією з умов подолання окресленого протиріччя є можлива зміна акцентів у цілях освіти: від напрямку засвоєння знань, навичок і умінь у формі науково-теоретичного змісту науки до забезпечення розвитку самого студента як особистості, його здібностей і творчого потенціалу [3, с. 19]. Відповідно, освіта – формування і розвиток особистості (Є.В.Бондаревська, В.В.Суриков, М.В.Кларин, І.С.Якиманська).

Потреба в забезпеченні сучасної якості вищої освіти й неможливістю вирішити це завдання традиційним шляхом за рахунок подальшого збільшення обсягу інформації, що підлягає засвоєнню, актуалізує ідею компетентнісного підходу (В.А. Болотов, А.В.Хуторської, Б.Д.Ельконін, Є.Я.Коган, В.В.Серіков, А.М.Новіков, С.Е.Шишов та ін.). На думку І.Д.Фрумїна, саме формування компетентності стає в сучасних умовах найбільш значимим фактором, багато в чому визначаючим освітню політику [5].

Формулювання цілей статті. Щоб підготувати компетентного фахівця, необхідно виявити зміст його підготовки, що й становить мету даної статті.

Виклад основного матеріалу. Компетентнісно орієнтований підхід передбачає сукупність загальних принципів визначення цілей освіти, добору змісту освіти, організації освітнього процесу й оцінки освітніх результатів. До числа таких принципів належать наступні положення:

– освіта спрямована на розвиток у студентів здатності самостійно вирішувати проблеми в різних сферах і видах діяльності на основі використання соціального досвіду, елементом якого і є їх власний досвід;

– організація освітнього процесу реалізується на основі створення умов формування в студентів досвіду самостійного вирішення завдань, які утворюють зміст освіти [1].

Отже, логіка навчання в контексті компетентнісно орієнтованого підходу складається із двох взаємодоповнюючих ланок: логіка навчання предмета й логіка розвитку особистості засобами предмета.

У педагогіці давно відомі концепції змісту освіти (І.Я.Лернер, В.В.Краєвський, В.С.Ледньов), у яких акцентується увага на освоєнні соціального досвіду, що передбачає поряд зі знаннями, умінями й навичками також досвід емоційно-ціннісного ставлення до творчої діяльності. Проте і дотепер у педагогіці та управлінській діяльності в галузі освіти домінуючим залишається розуміння терміну «зміст освіти» як «програмно-інформаційного» змісту навчання. При цьому виникає парадоксальна підміна найважливіших категорій освіти. Сукупність інформації з певного предмету, що підлягає вивченню, називається навчальною програмою. Навчальна програма, співвіднесена з часом, називається навчальним планом.

Відповідно до традицій вітчизняної педагогіки зміст навчальних програм і планів визначається як зміст навчання. В даному контексті освіта виступає тожним поняттям навчання або є його результатом. Подібний підхід, що трактує освіту як сукупність знань, умінь і навичок учнів, які легко піддаються контролю, створює умови для особистісно-відчуженої освіти [2].

Законодавча база реалізації необхідних змін у змісті освіти дотепер повністю не сформована. Аналіз стану системи української освіти показує, що головним інструментом, який забезпечить успішність і ефективність проєктованих змін, повинна стати практика формування нових соціальних установок учасників освітнього процесу, підтримана на державному рівні нормативно-правовим забезпеченням, яке дасть можливість розширити простір суспільної угоди в галузі освіти засобами законодавчо-нормативного регулювання відповідних ініціатив соціальних груп і роботодавців.

Завдання навчального закладу полягають у тому, щоб через навчальні дисципліни логічно створити й аналітично сконструювати образ, який відображає суспільно необхідний рівень професійної підготовки та здатності фахівця до виконання професійних функцій. Забезпечення цілісності підготовки фахівців обумовлює необхідність дотримання єдиного підходу до розробки навчальних програм, які повинні проєктуватися на основі добору завдань, спрямованих на аналіз компетентностей, найбільш затребуваних з боку майбутнього середовища працевлаштування.

Отже, при створенні програм необхідно інакше розставити пріоритети: на перше місце виносяться характеристики компетентностей як цілей програми, потім пропонуються способи їхнього формування й становлення, далі проводиться добір інформації, що сприяє вирішенню конкретних завдань і розвитку компетентностей. Якщо навчальна програма відповідає даній логіці, то її необхідними складовими є, по-перше, контекстне включення студентів у зміст професійної діяльності, по-друге, створення комунікативного поля навчання, що виникає в результаті обміну смислами й формує компетентність.

Згідно з теорією Л.С.Виготського, навчання повинно випереджати розвиток студента. Він стверджував, що пізнавальний розвиток особистості відбувається тоді, коли вона включена в діяльність, яка дещо перевищує її компетентність, і одержує допомогу від викладача чи більш досвідчених людей. Існує причинно-наслідковий взаємозв'язок і взаємозумовленість навчання і розвитку: навчання спирається на досягнутий рівень розвитку і сприяє подальшому розвитку особистості студента, його переходу на вищий рівень. Проте розвиток залежить від змісту та організації навчання.

Метою і результатом освітнього процесу є компетентна особистість, а змістом сучасної освіти – становлення компетентної особистості як суб'єкта діяльності і соціальних стосунків, її професійної культури, професійної майстерності, професійної компетентності. Зміст освіти – це міра прилучення людини до культури, що розвивається.

Зміст освіти – це не просто сукупність навчальної інформації, він визначається тими особистісними і професійними якостями людини, які повинні бути сформовані в результаті здійснення спільної діяльності по засвоєнню необхідної інформації, набуття певних умінь і навичок.

Отже, ідеальним результатом сучасної освіти повинен стати компетентний фахівець, а метою – створення умов для його становлення в навчальному закладі.

Дамо порівняльну характеристику традиційної та компетентнісно орієнтованої освіти для ілюстрації вище викладеного (табл.1):

Порівняльна характеристика традиційної та компетентнісно орієнтованої освіти

Параметри	Традиційна освіта	Компетентнісно орієнтована освіта
вищий навчальний заклад	навчальний заклад ,де готують студентів до самостійного життя та виконання соціальних ролей	простір життєдіяльності особистості ,де студент проживає своє становлення
мета	екстравертована(в центрі освіти – предмет ,сам навчально-виховний процес ,)виховання особистості із задалегідь заданими властивостями	інтровертована(в центрі навчально-виховного процесу – особистість з її інтересами , потребами та можливостями ,) створення умов розвитку компетентності студента
суб'єкт	викладач (S =>O), домінує спрямованість на предмет ,педагогічну діяльність ,що створює всім однакові умови	викладач та студент (S<=>S), домінує гуманістична спрямованість ,створення умов для розвитку особистості та формування її компетентностей
об'єкт	студент ,який повинен оволодіти знаннями , уміннями та навичками	різні види діяльності студента , функції ,компетенції ,організація навчально-виховного процесу
характер взаємодії	домінує авторитарний тип педагогічного керівництва , що зумовлює суб'єкт-об'єктні стосунки в навчанні ,у стилі спілкування переважає дистанція та залякування , позиції спілкування функціонально-рольові	домінує демократичний тип педагогічного керівництва ,що зумовлює суб'єкт-суб'єктні стосунки в навчанні ,спілкування на основі захоплення спільною діяльністю та дружніх стосунків , позиції спілкування особистісно-включені
сутність навчання	домінує викладання , виконуються дії :викладач керує ,студенти виконують	домінує учіння ,гармонійно поєднуючись з викладанням ; відбувається взаємодія :співпраця викладача та студента
засоби навчання	домінують пояснювально-ілюстративні засоби навчання	включення в діяльність , проблемне навчання ,розвиваючі технології ,створення ситуацій досягнення успіху
засвоєння знань	переважно на когнітивному рівні	відбувається на трьох рівнях : мотиваційному ,когнітивному та операціональному
результат	знання – моделі ,знання – значення ,опанування програми ВНЗ ,набуття ЗУН	власний досвід ,ціннісні орієнтації ,знання – смисли , володіння життєвими компетентностями

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, конкретною формою реалізації особистісно орієнтованої освіти став пошук перспективних підходів до підвищення її якості, одним із яких є компетентнісний підхід. Його реалізація на сучасному етапі забезпечить виконання основної мети професійної освіти – підготовку компетентних фахівців, а відповідно, конкурентоспроможних на ринку праці, здатних до успішної адаптації в суспільстві та ефективної роботи за спеціальністю на рівні світових стандартів. Компетентнісний підхід, будучи орієнтованим, насамперед, на нове бачення цілей і оцінку результатів професійної освіти, висуває свої вимоги й до інших компонентів освітнього процесу – змісту, педагогічних технологій, засобів контролю й оцінки. Тому проблеми проектування й методи реалізації змісту компетентнісної освіти залишаються актуальними та потребують подальшого дослідження.

Література

1. Кузнецов Н.Г. Роль компетентного подхода в повышении качества финансового образования / Н.Г. Кузнецов // Успехи современного естествознания – 2008. – №9. – С. 53-55.
2. Малаканова Л.В. Запровадження технологій особистісно орієнтованого навчання при організації навчального процесу // Науково-методичні основи змісту сучасної освіти (курс лекцій): Науково-методичний посібник / Автори упорядники: Л.Ф. Пашко, Л.В. Малаканова, М.І. Степаненко, О.П. Коваленко, В.В. Чирка. – Полтава: ПОППО, 2006. – С. 67-76.
3. Співаковський О.В. Теорія і практика використання інформаційних технологій у процесі підготовки студентів математичних спеціальностей: [монографія] / О.В. Співаковський. – Херсон: Айлант, 2003. – 249 с.
4. Фомина В.П. Инновационная составляющая современного высшего образования / В.П. Фомина, Э.О. Цатурян // Успехи современного естествознания – 2008. – №9. – С. 64-66.
5. Фрумин И.Д. За что в ответе? (Компетентностный подход в образовании) / И.Д. Фрумин // Перемены : пед. журн. – 2004. – №2. – С. 117-129.

*Г.Ю.Сорокина
(Полтава)*

ПРОЕКТИРОВАНИЕ СОДЕРЖАНИЯ КОМПЕТЕНТНОСТНО ОРИЕНТИРОВАННОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Статья посвящена изучению проблемы проектирования содержания компетентностно ориентированного образования в высших учебных заведениях. Выявлена суть понятия содержания компетентностно ориентированного образования в рамках сравнительной характеристики традиционного и компетентностно ориентированного подходов.

Ключевые слова: компетентность, компетентностный подход, образование, содержание образования, развитие личности.

G.Y.Sorokina

PROJECTION OF THE CONTENT COMPETENCY ORIENTED EDUCATION

The article deals with the projection of the content competency oriented education in academies. It is found out the essence of concept substance competency oriented education comparing traditional and competency-oriented ways.

Key words: competency, competency approach, education, education content, personal development.